

**WE
ARE
SURVIVORS**

Hoe KEC floreerde, terwijl de meeste muziekscholen stuk gingen

Bezuinigen op muziekscholen zorgt voor minder Nederlandse musici

... In 1993 telde Nederland nog bijna 200 muziekscholen. In 2007 waren er nog 108 vrij gevestigde muziekscholen over. In 2021 is het aantal muziekscholen gedaald tot 12. De zelfstandige muziekschool is bijna verdwenen...

Trouw | Donderdag 21 oktober 2021

Colofon

Dit jubileumboekje wordt je aangeboden door muziekschool KEC. Redactie Jos van der Horst concept en vormgeving Kim Verschoor.

Online

kunsteducatie-culemborg.nl | info@kunsteducatie-culemborg.nl

 [kunsteducatie_culemborg](https://www.instagram.com/kunsteducatie_culemborg) [KunstEducatieCulemborg](https://www.facebook.com/KunstEducatieCulemborg)

© september 2024

Actie voor kunstencentrum de Plantage

Leerlingen en ouders uit Culemborg hebben woensdag 3.176 handtekeningen aan de burgemeester overhandigd. Zij gingen hiervoor met instrumenten naar het gemeentehuis en willen zo voorkomen dat de subsidie voor kunstencentrum de Plantage wordt gekort. Culemborg bezuinigt voor 4 miljoen en schraapt per januari 2014 de twee ton subsidie aan het kunstencentrum. Veel kinderen krijgen muziekles via de Plantage. Volgende week beslist de gemeenteraad over de bezuiniging.

*Culemborgse Courant |
Woensdag 3 juli 2013*

De stekker gaat er uit

In 2013 kregen de docenten van kunstencentrum de Plantage bijna terloops het bericht dat de gemeente Culemborg de subsidiëring wilde stoppen. Zij kregen er pas lucht van toen de gemeenteraad er al uit was en het als feit op tafel lag. De gemeente Culemborg trok de stekker uit kunstencentrum de Plantage, een samenwerkingsverband van meerdere gemeenten. In de visie van de gemeente konden alle docenten als zelfstandig ondernemer verder gaan en lessen aanbieden aan de bevolking van Culemborg. Culemborg dreigde hierdoor haar school voor kunstonderwijs te verliezen. Kunstencentrum de Plantage zou verder moeten gaan zonder het Culemborgse team van muziek- en kunstdocenten. Peter Wilms, een van de docenten van toen: "Daar schrokken we behoorlijk van! Hoe moest het nu verder met alle leerlingen? En met ons docenten?"

De manier waarop docenten hiermee omgingen verschilde sterk. Iedereen was in dienst van de Plantage en had als ambtenaar een arbeidscontract. Dat had bij sommige docenten een zekere gelatenheid tot gevolg. Zij verwachtten een goede regeling. Anderen maakten zich erg druk over de naderende opheffing. De een zag zelfstandig ondernemerschap wel zitten, werkte zelfs al zo. De ander moest er niet aan denken. Verschillende docenten wilden het tij keren en probeerden de school te redden en behouden voor Culemborg.

Op het moment dat de gemeente Culemborg de beëindiging van de subsidie van zo'n € 200.000,-- aankondigde, werd er in eerste instantie nauwelijks wat ondernomen om de Culemborgse school te redden. Het besluit van de gemeente stond vast en de toenmalige directeur van de Plantage zag geen mogelijkheden om hier wat aan te veranderen. Er werd wel veel werk gemaakt van een fatsoenlijke afvloeiingsregeling. Er was voor docenten de keuze om alléén verder te gaan met een goede financiële compensatie. Of te onderzoeken hoe de school tóch zou kunnen voortbestaan. Sommigen gingen alleen verder, anderen bundelden de krachten en onderzochten hoe zij als team verder zouden kunnen gaan.

Een emotioneel appèl

Docenten en heel wat leerlingen en hun ouders maakten zich grote zorgen. Zo stelden zij de vraag of leerlingen dan voortaan naar Tiel of Geldermalsen zouden moeten gaan voor hun muzieklessen. Met als gevolg extra kosten voor leerlingen en dus een drempel om muziekles te nemen. “Hoe lekker is het niet als je kind zelf uit school of uit de opvang even op de fiets naar de muziekschool kan gaan en daar leeftijdsgenootjes uit Culemborg met dezelfde passie kan ontmoeten?” Ook speelde een rol het besef dat de meeste mensen een hobby voor hun kind of zichzelf, in de buurt zoeken. Waardoor een laagdrempelige voorziening dicht bij huis erg belangrijk is. Anderen wezen op wetenschappelijk onderzoek dat laat zien hoe belangrijk muzikale vorming is voor de ontwikkeling van kinderen in het algemeen en die van het brein in het bijzonder.

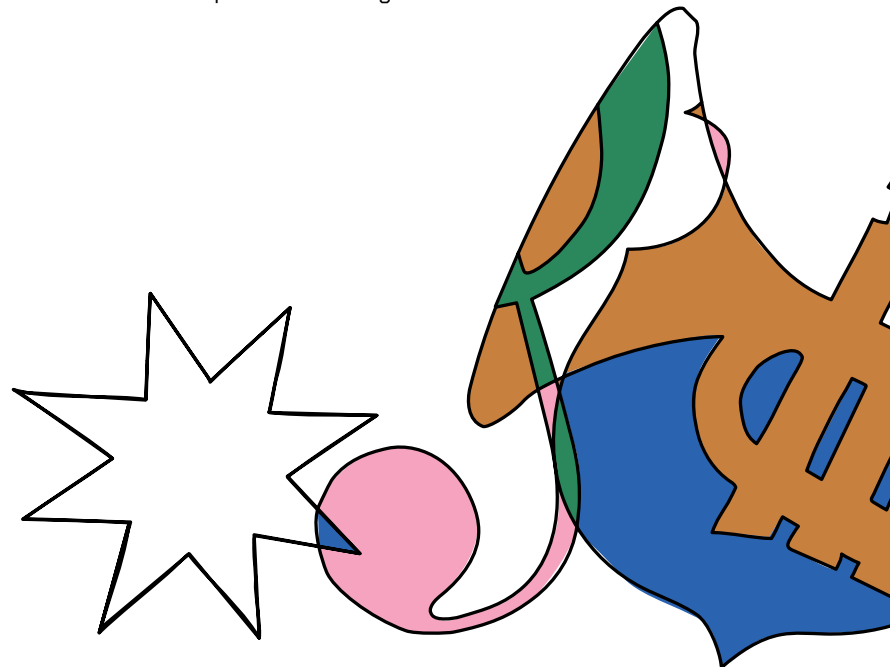
En jazeker, daarnaast waren er ook grote zorgen over het inkomen en de bestaanszekerheid van de docenten. Alle lesuren in Culemborg dreigden immers te verdwijnen. Veel docenten lagen daar wakker van. Kortom, er waren meerdere redenen om te vechten voor het behoud van de muziekschool.

Medio 2013 organiseerde één van de jongere hoboerleerlingen een handtekeningactie. Een volwassen leerling, Jacqueline van Muijlwijk, hoorde daarvan en tilde dit naar een hoger plan met zijn moeder en een aantal andere vrijwilligers. Samen organiseerden zij een protestactie en wisten veel andere leerlingen te mobiliseren. Een stoet van leerlingen trok op 3 juli met een bonte verzameling instrumenten naar het gemeentehuis en bood de burgemeester maar liefst 3.176 handtekeningen aan. Toekomstig bestuursvoorzitter Treja van den Heuvel: “Ik kwam die stoet toen tegen en ben er met de fiets naast gaan lopen. Mijn kinderen zaten ook bij de Plantage op muziekles. Natuurlijk moest dat blijven!”. Jammer genoeg bracht dat de gemeente niet op andere gedachten. Het einde van de Plantage Culemborg leek onvermijdelijk.

Tijdens de laatste zomeruitvoering in juni 2014 met als thema Mussorgsky's ‘Schilderijtentoonstelling’, deden meerdere docenten daarom een emotioneel appèl. Hobodocente Mariëtte Anceaux nam namens hen de

microfoon in de aula van Lek en Linge en vroeg het publiek wie mee wilde helpen om de muziekschool te redden. “We hebben ouders nodig om ons te helpen! Als we niks doen dan verdwijnt onze school en is er helemaal niks meer voor onze leerlingen. Wat moeten we dan met al die kinderen en volwassenen die we geen les meer kunnen geven?”. Dat waren er toen zo'n 280.

Jacqueline van Muijlwijk, Treja van den heuvel en Claudia Verkleij, reageerden toen direct. Overigens zonder op dat moment al te beseffen wat dit voor hen teweeg zou brengen. Dat werd pas later duidelijk. De oproep in de aula was bescheiden en ging over kleinere dingen die ouders zouden kunnen doen. Zij werden de drie kartrekkers die samen met docenten en andere ouders alles op alles hebben gezet.

De doorstart: de eerste maanden

Er gebeurde in enkele maanden heel veel: Al in januari 2015 ging de vereniging Kunst Educatie Culemborg (KEC) van start, na op 12 september 2014 bij notaris Frederik Ton te zijn gevestigd. Minder dan zeven maanden na het zomerconcert met de oproep! Daarna is er nog heel veel gedaan om KEC stevig neer te zetten. “Dat waren niet de minste mensen! Zij hebben écht doorgepaktd! Al in het najaar werd KEC opgericht en in januari 2015 gingen we met een groepje van 12 docenten van start.”, aldus docent Peter Wilms.

Het begon met die eerste vergadering over de toekomst van de Plantage Culemborg. Treja van den Heuvel zegt hierover: “Alwin de Vries, mijn dochter had dwarsfluitles bij hem, belde mij na de zomervoorstelling en vroeg me of ik niet in het bestuur zou willen. Dat was voor mij een lastige afweging, maar ik ging kennismaken en kijken. Daarom deed ik mee aan de eerste vergadering over de toekomst van de Plantage Culemborg.”

Die eerste vergadering was een bijeenkomst van verschillende mensen die zich hadden aangemeld om het muziekonderwijs van de Plantage voor Culemborg te behouden. Natuurlijk was initiatiefnemer Alwin er, maar ook onder meer Treja, Claudia, Jacqueline, toekomstig coördinator Jan Lucas van Velzen, hobodocente Mariëtte, violdocent Martin de Winter en slagwerkdocent Peter Wilms. Direct werd al duidelijk dat er ontzettend veel

moest gebeuren en dat de docenten dat zeker niet alleen zouden red- den. Hulp was hard nodig! Claudia en Treja: “Ter plekke is toen gekeken wat we samen wél konden. In de kortste keren hadden we een bestuur. Dat ontstond tijdens dit eerste overleg. We maakten toen ook actielijsten. Welke stappen moesten we zetten om door te kunnen gaan met muziekonderwijs?” Op de actielijsten stonden zaken zoals: Wat is een goede rechtsvorm? Wat is er voor nodig om deze te realiseren? Waar vinden we de financiële middelen? Wat wordt de nieuwe naam? Hoe zorgen we er voor dat evenementen zoals de open dagen en het geplande concert voor Werk aan het spoel, door kunnen gaan? Hoe de communicatie op te tui- gen en de perscontacten te organiseren? Wie maakt een goede website en zorgt voor een Facebookpagina? Met wie zoeken we de samenwer- king? Enzovoorts, enzovoorts.

Een belangrijke rol speelde Alwin de Vries, die naast docent dwarsfluit ook teamleider was van de afdeling muziek van de Plantage. Hij was in 1999 met een aantal muziekdocenten betrokken bij de oprichting van het Houtens Muziekcollectief. Een vereniging van zelfstandige docenten die gezamenlijk muziekonderwijs in Houten wilden verzorgen. Deze ervaring was erg waardevol. Het Houtens model bleek ook erg geschikt voor de Culemborgse situatie en werd de spil van de vereniging Kunst Educatie Culemborg, met als eerste bestuurders Mariëtte, Jacqueline, Treja, Jan Lucas, Peter en Martin.

Bij het uitvoeren van alle noodzakelijke acties werkten het kersverse bestuur, ouders en docenten met hun relaties, intensief samen. In de maanden na de eerste vergadering is de vereniging gebouwd. Met alles er op en er aan. Inclusief een uitgebreid relatiernetwerk en de samenwerking met verschillende partijen zoals Koninklijke Harmonie Pieter Aafjes. Er werd gedaan wat nodig was. Rekening houdend met de menskracht waar- over werd beschikt. Alles moest immers wel uitvoerbaar blijven. Daarom konden niet alle goede ideeën worden opgepakt. Er was enkel ruimte voor het allerbelangrijkste.

We are survivors

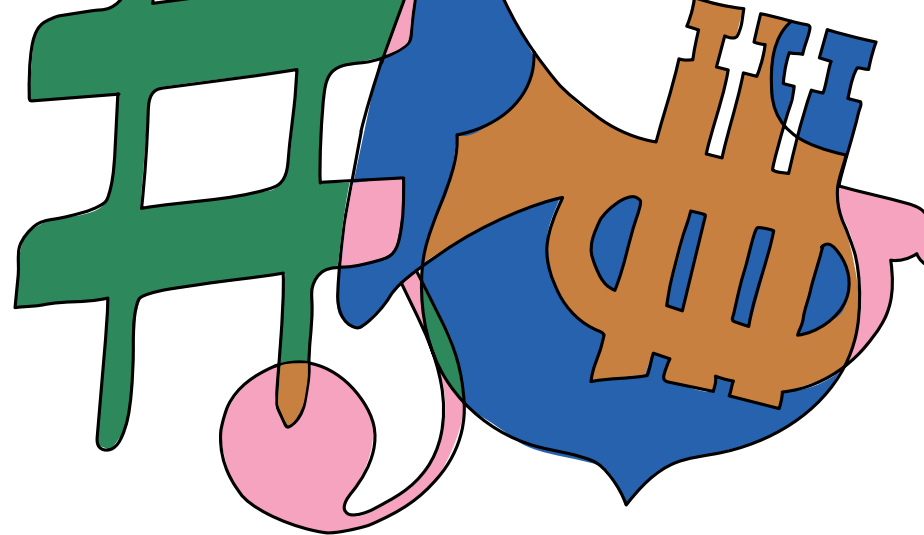
Het nieuwe bestuur ging ook in gesprek met de gemeente Culemborg. Op de agenda stonden eerst en vooral het gebruik van de leslokalen en de muziekinstrumenten. Het lukte om de leslokalen gratis te mogen gebruiken. De gemeente maakte dit financieel mogelijk. Datzelfde gold voor de muziekinstrumenten die eigendom waren van de gemeente.

Een ander belangrijk gesprekspunt waren de muzieklessen die onder de noemer 'Music for kids', werden verzorgd voor de Culemborgse basisscholen. Onder schooltijd kregen kinderen vijf weken muziekles. Zij leerden dan instrumenten te bespelen. De Plantage Culemborg verzorgde deze al enkele jaren. De gemeente financierde 'Music for kids' als onderdeel van een breder pakket van lessen op het terrein van sport en cultuur. De coördinatie en ontwikkeling lag in handen van de Tielse organisatie Sportfriends die de deelname aan sport en cultuur wilde bevorderen. Het lukte om deze lessen en de bijbehorende subsidie van € 30.000,-- te behouden. Jammer genoeg werden ook deze muzieklessen voor het basisonderwijs enkele jaren later getroffen door bezuinigingen. Dat was extra jammer omdat de op de scholen verzorgde lessen zorgden voor groei van de bekendheid en goodwill bij de bevolking van Culemborg en ook nieuwe leerlingen brachten.

De doorstart: het vervolg

De ambities van bestuurders en docenten waren direct al stevig. Van meet af aan is er alles aan gedaan om KEC goed te ontwikkelen en stevig op de kaart te zetten. Er werd in korte tijd dan ook veel op de rails gezet. Dit had tot gevolg dat er al snel behoefte was aan een coördinator. Dat werd per 1 januari 2015 Jan Lucas van Velzen, die om deze reden aftrad als bestuurder.

Er werd direct ingezet op kwaliteit en de versterking van het ondernemerschap van de docenten die tot dan toe enkel in loondienst werkten. Alle docenten kregen in 2015 een voucher waarmee zij de hulp konden inroepen van een professional die ervaring had met het ontwikkelen van ondernemerschap in de cultuursector. Tegen inlevering van deze bon kregen docenten advies en begeleiding. Daarvan is goed gebruik gemaakt.

Vóór de doorstart van KEC werkten alle docenten als ambtenaar van de gemeente Culemborg in loondienst. Als onderdeel van kunstencentrum de Plantage, was er sprake van vaste budgetten met weinig speelruimte en flexibiliteit. Hierdoor bleek het onmogelijk om méér docenten aan te trekken, terwijl daaraan wel behoefte was. Dat veranderde na de doorstart als vereniging. Iedere zelfstandige docent kon nu aansluiten. Zolang er maar voldoende lesruimte beschikbaar was.

Daarom werd er al snel gesproken met individuele docenten in Culemborg. Zij werden uitgenodigd om zich aan te sluiten bij KEC. Dit vanuit de wens om een zo divers mogelijk aanbod te creëren. Hierdoor groeide het team in rap tempo naar 25 docenten en ontstond het gewenste gevarieerde aanbod.

En al in het eerste kwartaal van 2015 namen Jacqueline en Mariëtte "bij wijze van vingeroefening" het initiatief om bij het Oranjefonds subsidie aan te vragen voor een project gericht op muziek voor kinderen. Voor een periode van maar liefst 3 jaar werd het bedrag van € 45.000,-- aangevraagd. En nog datzelfde jaar kende het fonds dit bedrag toe aan het project dat inmiddels bekend staat als de Culemborgse School Orkesten. De email met de aankondiging van de toekenning werd met gejuich ontvangen! Dit betekende wél dat met volle kracht aan de slag moest worden gegaan. Want hoe richt je zo'n meerjarig project in? Er waren docenten nodig en er moesten contracten worden opgesteld. De samenwerking met

de gemeente, de brede school, de Koninklijke Harmonie Pieter Aafjes, O.R.S. Lek & Linge en het Koningin Wilhelmina College, werd vormgegeven. Slechts 8 dagen na ontvangst van de mail van het Oranjefonds, vond de startbijeenkomst plaats van dit initiatief dat als doel had zoveel mogelijk kinderen een muziekinstrument te leren bespelen en samen muziek te laten maken. Zo gingen de Culemborgse School Orkesten (CSO) van start. Vanaf 2017 met subsidie van het Cultuurfonds Culemborg, de gemeente Culemborg, het Prins Bernhard Fonds, Stichting Elisabeth Weeshuis, de Lions Culemborg, Stichting Escape en Rabobank. Daarnaast sponsorden meerdere ouders.

Dit project bleek een schot in de roos. Het betekende gegarandeerd werk en zekerheid van inkomen voor de docenten en was goede reclame voor de nieuwe vereniging. In de daarop volgende jaren meldden zich uit CSO meerdere nieuwe leerlingen aan.

In deze periode leerden de vereniging KEC en de aangesloten docenten veel. De onderlinge samenwerking en die met verschillende andere partijen kwam op gang. KEC heeft tot op de dag van vandaag samenwerking hoog in het vaandel. Treja: "Wij wilden ook erg graag samenwerken. Ook al verschilden de betrokken partijen soms erg van elkaar. KEC leerde hiermee omgaan en in te zetten op de overeenkomsten en het gemeenschappelijke doel." Ook is toen de aansluiting gezocht en gevonden met het Culemborgse Cultuurplatform.

Daarnaast werd veel geleerd aan de financiële kant van de Culemborgse School Orkesten. Van het verwerven van subsidie tot en met het opstellen van verantwoordingen en goede financiële overzichten, zodat financiers kunnen vaststellen dat hun geld goed is besteed.

En terwijl dit alles speelde gingen de lessen, de open dagen en alle andere geplande evenementen gewoon door! Zoals in 2015 bijvoorbeeld het met Pieter Aafjes georganiseerde zomerconcert. Dit eerste concert in de buitenlucht vond plaats bij Werk aan het Spoel. Spaanse muziek, met als hoogtepunt Ravel's Bolero, klonk in de uiterwaarden. Dit concert was, ondanks een kort en hevig onweer, een groot succes!

Samen de schouders er onder!

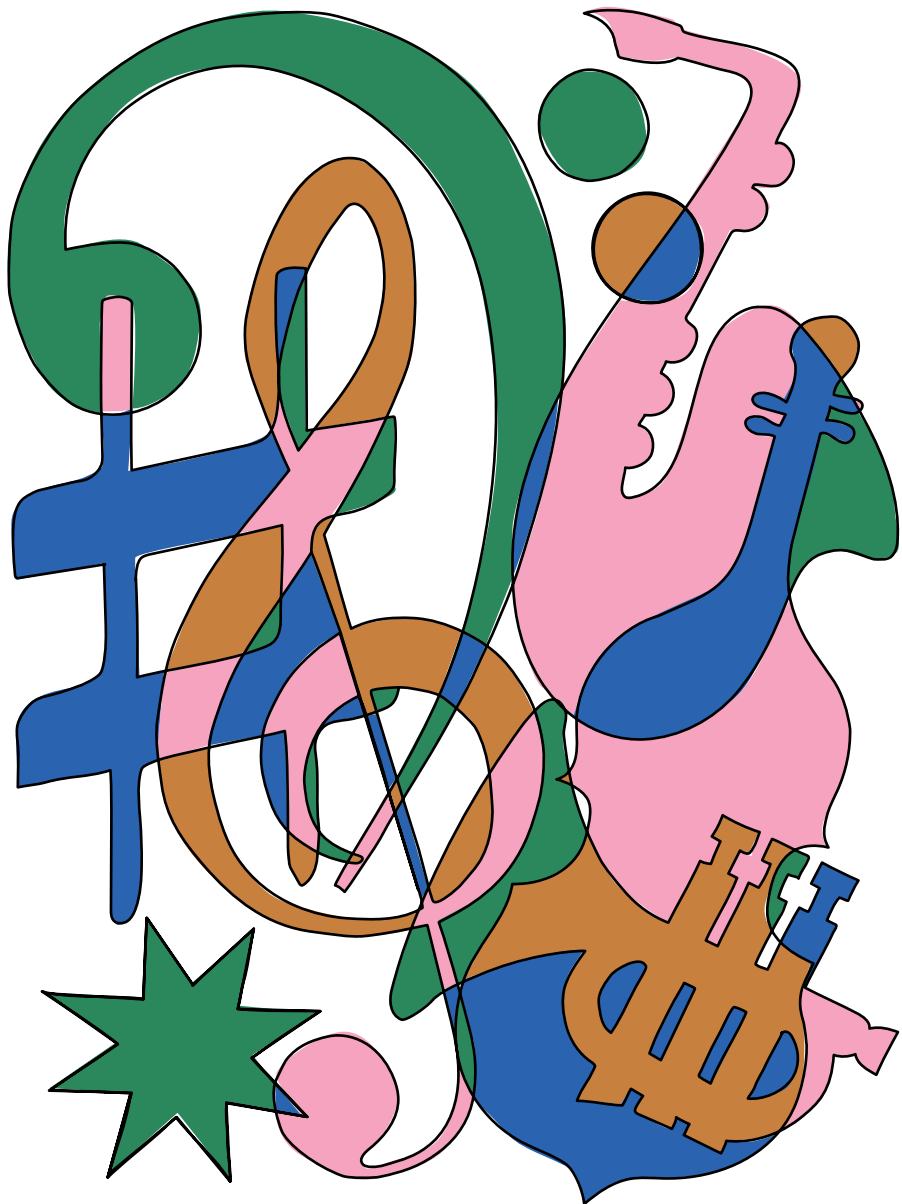
Dit alles speelde in een periode dat er in Nederland sprake was van een enorme kaalslag onder muziekscholen. Het is KEC gelukt om een doorstart te maken toen de subsidie verdween en het leek alsof alles instortte. Culemborg zou zonder muziekschool verder moeten. Maar door de inspanningen van docenten, bestuurders en meerdere ouders en leerlingen is er uit deze sombere periode wat moois voortgekomen. Een krachtige en gezonde muziekschool met een sterk docententeam en een prachtig aanbod van zang- en instrumentale lessen voor de inwoners van Culemborg en omgeving. "Als je met elkaar iets wilt bereiken dan kan dat echt wel. Als je ergens in gelooft en je gaat er voor, dan kun je echt iets neerzetten. Dat hebben we laten zien en daarop mogen we trots zijn." "Wij straalden uit dat wij wilden dat dit lukte en we deden daar ook écht alles aan. En dat heeft gewerkt. We mogen onszelf een schouderklopje geven".

Op weg naar het tweede decennium!

"Er is al met al heel veel gebeurd. Maar je kan samen heel veel. De onderlinge samenwerking bleek goud waard en werkte erg krachtig. Dat was én is nog steeds de spil van de vereniging." Zeggen Treja en Claudia in hun terugblik. Mariëtte: "Het was de vonk, de klik, het plezier. Daarom werkten we goed samen en lukte het!"

En het succes is er! Culemborg heeft een volwassen muziekschool die in september 2024 het 10-jarig bestaan viert en zijn bestaansrecht méér dan heeft verdiend. De 28 docenten verzorgen muzieklessen voor meer dan 1.100 Culemborgse leerlingen. Jong en oud. Daarnaast organiseren zij jaarlijkse meerdere grotere, goed bezochte optredens, jamsessies en voorspeelmiddagen of -avonden voor leerlingen, hun ouders en andere familieleden. Een prestatie waarop het docententeam, de leerlingen, de bestuurders en vrijwilligers door de jaren heen én de stad Culemborg, trots mogen zijn. Op naar het tweede decennium!

Hoe KEC floreerde, terwijl de meeste muziekscholen stuk gingen